

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 18/2024
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Јасмине Симовић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Драгица Бркић и Александар Веселиновић, адвокати из ..., против туженог „НИС“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Никола Шијан, адвокат из ..., ради исплате разлике зараде, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/18 од 14.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/18 од 14.11.2018. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧУЈУ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/18 од 14.11.2018. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1012/2018 од 27.06.2018. године, у делу става другог и ставу четвртном изреке, тако што се:

1. ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА тужбени захтев тужиље АА из ... и **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени „НИС“ АД Нови Сад да јој исплати на име неисплаћених разлика у заради за период од августа 2011. године закључно са децембром 2012. године, следеће износе:

- за месец август 2011. године износ од 2.015,00 динара, са затезном каматом почев од 10.09.2011. године до исплате;
- за месец септембар 2011. године износ од 4.688,03 динара, са затезном каматом почев од 10.10.2011. године до исплате;
- за месец октобар 2011. године износ од 4.688,03 динара, са затезном каматом почев од 10.11.2011. године до исплате;
- за месец новембар 2011. године износ од 5.016,20 динара, са затезном каматом почев од 12.12.2011. године до исплате;
- за месец децембар 2011. године износ од 5.016,20 динара, са затезном каматом почев од 10.01.2012. године до исплате;

- за месец јануар 2012. године износ од 3.876,15 динара, са затезном каматом почев од 10.02.2012. године до исплате;
- за месец фебруар 2012. године износ од 5.382,55 динара, са затезном каматом почев од 10.03.2012. године до исплате;
- за месец март 2012. године износ од 5.116,52 динара, са затезном каматом почев од 10.04.2012. године до исплате;
- за месец април 2012. године износ од 324,89 динара, са затезном каматом почев од 10.05.2012. године до исплате;
- за месец мај 2012. године износ од 5.372,35 динара, са затезном каматом почев од 10.06.2012. године до исплате;
- за месец јун 2012. године износ од 1.790,78 динара, са затезном каматом почев од 10.07.2012. године до исплате;
- за месец јул 2012. године износ од 5.372,35 динара, са затезном каматом почев од 10.08.2012. године до исплате;
- за месец август 2012. године износ од 5.640,96 динара, са затезном каматом почев од 10.09.2012. године до исплате;
- за месец септембар 2012. године износ од 5.640,96 динара, са затезном каматом почев од 10.10.2012. године до исплате;
- за месец октобар 2012. године износ од 5.640,96 динара, са затезном каматом почев од 10.11.2012. године до исплате;
- за месец новембар 2012. године износ од 5.640,96 динара, са затезном каматом почев од 12.12.2012. године до исплате;
- за месец децембар 2012. године износ од 1.611,70 динара, са затезном каматом почев од 10.01.2013. године до исплате, све у року од 15 дана од пријема пресуде.

2. У преосталом делу којим је тужбени захтев одбијен ревизија се **ОДБИЈА** као неоснована.

3. Свака странка сноси своје трошкове.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1012/2018 од 18.04.2018. године, у ставу првом изреке, утврђено је да је тужба тужиоца у делу захтева који се односи на исплату зараде из добити за 2011. годину повучена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев којим је тужилац тражио да се тужени за неисплаћену разлику зараде за период од августа 2011. године закључно са априлом 2013. године, обавезе на исплату појединачних износа ближе описаних тим ставом изреке, све са одређеном затезном каматом. У ставу трећем изреке одбијен је захтев тужиоца да се тужени обавезе на исплату износа од 366.739,86 динара са затезном каматом почев од 30.06.2013. године до исплате, одређеног на име остварене зараде из добити за 2012. годину. Ставом четвртим изреке обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 27.150,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/18 од 14.11.2018. године, делимично је усвојена жалба тужиле у делу којим је одбијен тужбени захтев за исплату

зараде из добити за 2012. и тужба је у том делу одбачена. У преосталом делу жалба тужиље је одбијена и првостепена пресуда је потврђена у одбијајућем делу о исплати мање исплаћене зараде и обавезујућем делу о трошковима поступка. Одбијен је и захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде тужиља је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Пресудом Врховног касационог суда Рев2 1035/2019 од 20.11 2019. године, прихваћено је одлучивање о ревизији тужиље као изузетно дозвољеној, делимично су преиначене пресуде нижестепених судова, тако што је делимично усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да тужиљи на име неисплаћених разлика у заради за период од августа 2011. године закључно са децембром 2012. године исплати појединачно по месецима наведене износе са каматом од доспелости, док је у преосталом одбијајућем делу ревизија одбијена и одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Одлуком Уставног суда Уж 8226/20 донетој на седници већа одржаној 30.06.2022. године, усвојена уставна жалба Привредног друштва „НИС“ АД Нови Сад и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 1035/2019 од 20.11 2019. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, поништена пресуда Врховног касационог суда Рев2 1035/2019 од 20.11 2019.године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2253/18 од 14.11.2018. године.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда, Врховни суд је поново размотрио наводе изнете у ревизији и оценио да су у овој правној ствари испуњени су услови за одлучивање о ревизији, као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у границама одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиље делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била у радном односу код туженог до 08.04.2013. године, када јој је радни однос престао по закљученом споразуму о престанку радног односа, којим се тужени обавезао да ће тужиљи, између осталог, исплатити зараду за последњи месец и измирити све друге обавезе из радног односа настале до његовог престанка. Влада Републике Србије, тужени, репрезентативни синдикати код туженог и репрезентативни синдикати на нивоу

Републике Србије су 17.06.2008. године закључили Социјални програм за "НИС" АД Нови Сад. Чланом 9. Социјалног програма тужени се обавезао да одмах након преузимања "НИС"-а АД Нови Сад изврши једнократно и трајно повећање зарада запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота, уз реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења Социјалног програма (17.06.2008. до 31.12.2012. године). Преузимање "НИС"-а АД Нови Сад извршено је 11.02.2009. године. На основу Одлуке од 30.04.2009. године извршена је исплата једнократног додатка на априлску зараду у висини од 15% вредности основне зараде утврђене чланом 42. Колективног уговора туженог. Након тога, у периоду од 31.12.2012. године увећање од 15% није исплаћивано.

На основу налаза и мишљења вештака утврђена је висина разлике између зараде која је тужилци исплаћена и увећане зараде за 15% која би јој припала у траженом периоду. Вештак је по једној варијанти извршио обрачун разлике у односу на укупно исплаћену зараду, док је у другој варијанти обрачун извршио у односу на основну зараду (и у нето и у бруто износу). Тужилка је определила захтев за накнаду по основу мање исплаћене зараде и то за период од августа 2011. године закључно са априлом 2013. године, у складу са првом варијантом налаза вештака (обрачун разлике извршен у односу на укупно исплаћивану зараду).

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужилке за исплату разлике у заради, као неоснован, са становиштем да Социјални програм нема карактер општег акта који се непосредно примењује, јер се њиме не уређују права, обавезе и одговорност запослених. Он представља акт пословне политике, којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђивању права запослених за чијим је радом престала потреба и других активности.

Изнето становиште подржано је од стране другостепеног суда код оцене о неоснованости жалбе тужилке у односу на одлуку којом је у целисти одбијен опредељени захтев за исплату разлике у заради.

Врховни суд је, поступајући у извршењу одлуке Уставног суда, поново размотрио ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да су пресуде нижестепених судова засноване на погрешној примени материјалног права.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за НИС АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе РС и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО Гаспром Њефт акција Компаније нафтне индустрије Србија АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за НИС АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и то: Јединствена синдикална организација

НИС АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација НИС – Нафтагас Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност. Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. С тога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећег лица. Из тог разлога и тужила, као запослено лице код туженог – послодавца, има непосредно право да захтева испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу предметног социјалног програма, јер је такво право тужиле утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правна валидност оваквог става ревизијског суда се потврђује и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе устављене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. Он је за први месец пословања по потписивању социјалног програма наведену обавезу у целости испунио. Из тог разлога, основан је и захтев тужиле за исплату неизмирене разлике у заради за преостали период важења Социјалног програма до 31.12.2012. године.

Врховни суд је, поступајући у складу са одлуком Уставног суда, прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, упркос тој чињеници, Врховни суд је оценио да социјални програм има правну природу уговора у корист трећег лица. Из тог разлога тужила је овлашћена да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтева и оствари сва права која су му њиме призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашањем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма.

Водећи се изнетим разлозима, ревизијски суд закључује да тужила има право на исплату разлике између мање исплаћене зараде у односу на утврђени износ уз повећање од 15%, за период до истека важења Социјалног програма (31.12.2012. године). Међутим, у складу са наведеним актом, тужиле припада неисплаћена разлика само у односу на основну зараду у нето износу, са законском затезном каматом на досуђене месечне износе од њихове доспелости до коначне исплате, у смислу члана 277. став 1. Закона о облигационим односима.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу 1. изреке.

С друге стране, за период након протеча времена важења Социјалног програма (31.12.2012. године), тужиљи не припада право на увећање зараде од 15%. Такође, не припада јој ни право на исплату већег износа у односу на разлику обрачунату у односу на основну зараду у нето износу. У том смислу одлучено је као у ставу 2. изреке.

При одлучивању о трошковима, Врховни суд је пошао од тога да је тужиља делимично успела у спору. Због тога је, на основу чланова 153. став 2. и 165. Закона о парничном поступку, одлучено да свака странка сноси своје трошкове, како првостепеног и другостепеног, тако и ревизијског поступка.

У складу са наведеним, одлучено је као у ставу 3. изреке ревизијске одлуке.

Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић